

אמרי

פסוקי תורה - ויקרא

202

בעניין השבת האחרון של השנה. מובא בשם צדיקים קדמונים, כאשר ירים איש את קצה המטה יתרומם כל המטה, כן כאשר יתקן איש ביום האחרון יתקן כל הזמן. וזה מה שמובא (תנא דבי אליהו פרק א) ימים יוצרו ולא אחד בהם — זה יום השבת. אחד כמו המיוחד שבימים. וזה שאמרו (ראש השנה פרק א) יום אחד בשנה חשוב שנה, היינו יום אחד בכוחו להחשיב את כל השנה, וכל שכן השבת האחרונה. שארית מנחם, בשם ישמה ישראל

1) מתי? 2) מתי?

למה אין מברכין חודש תשרי בשבת שלפני ראש השנה? — כי זה שמברכין החדש הוא להמשיך מקדושת השבת על החודש. והנה בראש השנה אנו אומרים: זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, היינו: כמו תחילת בריאת העולם שלא באה על ידי שום התערבות, שהרי לא היה מי שיעורר ולא היה לה כל המשך מהשבת הקודמת, שהרי לא היתה שבת קודמת לה. וזה לימוד לאדם שיתחיל לגמרי מחדש, כאילו היום נולד ולא תזכרנה הראשונות ולא תעלינה על לב. שם משמאל

2) נתינת

התעוררות תשובה באדם ע"י היצר טוב או ע"י התורה. יכולין אנו לקרוא להקב"ה שהוא ה"י המעורר לתשובה לזה אמר שבא פעם אמת לירבעם התעוררות תשובה גדולה ע"י היצ"ט או ע"י התורה. קורא התעוררות החוקה מתואר לחשוב כאלו הפסוק בבגדו וא"ל חזור בך וארורים הרשעים שאפילו בשעה שמתעוררין בתשובה אין תשובתן שלימה והי' חושב במחשבתו שהוא יותר גדול מדוד ולזה חשב בשכלו שאם יחזיר בתשובה יהי' יותר חשוב מדוד ולכך אמר בשם הקב"ה שהקב"ה ואחריו הוא ואחריו בן ישי יטיילו בגן עדן. ולכך קרא אותו בן ישי ולא דוד שהוא מאמר ירבעם בשם הקב"ה ואמר אח"כ מי בראש כלומר אחישב בדעתי כשאחזור בתשובה אצטרך לעלות לרגל לירושלים. והמלוכה תחזור לדוד ולזה אמר בן ישי בראש כלומר כשאחזור בתשובה ע"כ צריך לעשות לבן ישי

1 וזמל ה' אלהיך את לבבך. בסנהדרין פ' חלק דף ק"ב אחר הדבר הזה (מלכים א' י"ג) מאי אחר אמר רבא אחר שתפס הקדוש ב"ה לירבעם בן נבט בבגדו ואמר חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן. אמר ל' מי בראש א"ל בן ישי בראש. א"ל א"ה לא בעינא והוא וזמנה מאוד כיון שאמר לו ואני ואתה ובן ישי נטייל. אי"כ הרי הקדים ה' את ירבעם בראשונה. וא"כ היאך חזר בן אח"כ ואמר בן ישי בראש. ועוד דע"כ הטיול בג"ע הוא אחרי מותו שמתיים א"א לילך בג"ע וא"כ קשה טובא דמשום שבן ישי יהי' בראש לא רצה לחזור בן הא בודאי אם לא יחזור יירש גיהנם וכי לא עדיף לילך בג"ע אחר בן ישי מלירש גיהנם. ועוד קשה דלמה אמר הקב"ה בן ישי ולא אמר דוד הא בתהלים ד' על הכתוב עד מה כבודי לכלימה פרשיי שקורין אותו בן ישי ולמה לו להקב"ה לעשות כבודו של דוד לכלימה. ולישעב ב"ו נראה דהנה כבר כתבתי כמה פעמים שדרך לקרות הסיבה בשם המסבב. כגון אם ראובן יסבב סיבות שיהרג שמעון ע"י אחד דרך לומר שראובן הרגו לשמעון אף שראובן לא הרגו וכיון שהקב"ה הוא סיבת כל הסיבות כשנולד

בראש ולכך אמר אי הכי לא בעינא והורה לנו ביה המאמר א"כ שהטאה מציאה את האדם מן העולם :

3) נתינת - בקצרה לח' ב

1 "ויש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו אמר הקדוש ברוך הוא לישראל מכרתם לכם תורתם כביכול נמכרתם עמה שנאמר ויקחו לי תרומה, משל למלך שהיה לו בת יחידה בא אחד מן המלכים ונטלה ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו אמר לו בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תמלה איני יכול לפי שהיא אשתך אלא זו טובה עשה לי שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם שאיני יכול להניח את בתי, כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל נתתי לכם את התורה לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תמלוה איני יכול אלא בכל מקום שאתם הולכים בית אחד עשו לו שאדור בתוכו שנאמר ועשו לי מקדש" (שמו"ר ר"ג סימן א').

"תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו. אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכית. נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה ארבע מאות אמה. אמרו לו אין מביאין ראיה מן החרוב. חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יוכיחו. חזרו אמת המים לאחוריהם. אמרו לו אין מביאין ראיה מאמת המים. חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו. הטו כותלי בית המדרש לפיול. גער בהם רבי יהושע, אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם. לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע, ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר. ועדין מטין ועומדין. חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום. עמד רבי יהושע על רגליו ואמר לא בשמים הוא. מאי לא בשמים הוא. אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני, אין אני מטיגחיי בבת קול, שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטת. אישכחיה רבי נתן לאליהו, אמר ליה מאי עביד קודשא בריך הוא בהחיא שעתא. אמר ליה קא חיך ואמר נצחוני בני נצחוני בני" (ב"מ נ"ט ע"א).

1)

1 ונראה בעומק הענין דהנה כבר ביארנו במקום אחר (פתיחה לשו"ת מנחת אשר ח"א) דאף אם נכון הדבר שמצד האמת האלוקית הלכה כרבי אליעזר, מ"מ כבר ניתנה תורה בסיני והלכה כרבי יהושע. דכאשר נתן הקב"ה תורה לישראל נתן להם את עצמה של תורה. הקב"ה הפקיע את תורתו הקדושה והחביבה משמי שמים ומכל העולמות העליונים, מפמליא של מעלה ואף מן האמת האלוקית שבשמים, ונתנה לישראל לשלוט בה, להכריע בה, לחדש בה ולפסוק לפי דעתם ותבונתם והלכה כמותם!

40
pe

6 ולהפלגה יתירה ומבהילה מוניעים הדברים במה שאמרו בב"מ (פ"ו ע"א) שנחלקו הקב"ה וכולי מתיבתא דרקייע בספק בהרת קדמה לשער לבן לבן קדם לבהרת דקוב"ה אמר טהור וכולי מתיבתא דרקייע אמרו טמא. ואמרו מאן טוכח, והסכימו שרבה ב"ב חנה יוכיח ויכריע משום שהוא היה יחיד בנגעים ויחיד באהלות ורבה בב"ח אמר טהור טהור ויצאה נשמתו בטרה. ואעפ"כ פסק הרמב"ם (פ"ב מטומאת צרעת ה"ט) טמא. וכתב הכס"מ שם, דכיון שיצאה נשמתו בטרה בשעה שאמר טהור, גם לגבי הכרעתו אמרינו תורה לא בשמים היא.

11 וכיון שלפי סוגית הגמ' בכתובות (ע"ה ע"ב) הלכה דטמא כך נפסקה הלכה נגד דעת עליון!

ועל שליטה זו בתורת ה' אמר הקב"ה לפרוש ממנה איני יכול, שהתורה התורה ניתנה לישראל לא כדי שאף הם ילמדו תורה, אלא כדי שרק הם ישלטו בתורה, ותורה שלהם היא.

אחא שכאן מתעוררת המהרה רבתי ולית גר יבר נגר דיפרקטחו, ביצה תתכן הלכה שהיא כביכול נגד דעת עליון ואם הו"ל מעידיים שקב"ה אמר טהור וכל התורה אינה אלא תורה של הקב"ה ביה אמת יש נגד דבר ה', ואיך נטמא את יטמיהר הקב"ה.

ועומק פתרון חידה זו בפשוטה, הוא שאמר הקב"ה לפרוש ממנה איני יכול, קיטון אחד תעשו לי ואגור עמכם. הקב"ה משרה שכינתו בבתי מדרשות ובבתי מוסדות, ושכינתו הופפת על לומדי התורה ועמיליה בתלמודם. וכל שיאמרו חכמי התורה שבבתי התלמוד קוב"ה מסכים על דם.

כאשר חכמי ישראל הניח ומפלפלים ומכריעים בהלכה הקב"ה עמיהם והוא יתברך שמו מדבר מתוך גרונו. הקב"ה מושרה עליהם רוח טהרה ושכינת קדשו שוכנת בבית מדרשים, ולהכרעתם מתלווה רוח תורה וטהרה מפורם.

נמצא אתה אומר, בשמים אמר הקב"ה טהור, אבל כאן בבתי מדרשות ובבתי תלמוד אימר הקב"ה טמא!

ראה נא דברים נשגבים מסוד תורתו של אליהו הנביא (תנא דמי אליהו רבה י"ח) "כל תלמיד חכם שיושב וקורא וישונה ועוסק בתורה הקב"ה יושב כנגדו וקורא וישנה עמו... ואילו היה דבר כהניב אי אפשר לאמרו וכל האמרו היה חייב מיתה".

28 אך משנכתבו הדברים ברוח הקודש באיש שהורה ע"ג אש לבנה מוציא לאימרו וכל האימרו חייב הם למוצאיהם.

5 מי קרוב אליך הדבר מאוד בפיד ובלבבך (ל' י"ד)
לפי משפט ההגיון הי' צריך לומר מקודם בלבבך ואח"כ בפיד, כי הפה מוציא מה שהלב חושב מקודם, אך מצינו שאין הכתוב מקפיד בסדר כזה, כמנ בפרשה בראשית, הרבה ארבה עצבונך הרוונך, וביארו חז"ל (עירוובין ק' ב') עצבונך זה צער גדול בנימ, ואם כן הי' צריך לומר מקודם הרוונך ואח"כ עצבונך, כסדר מרוצת הענינים.
וכן בפ' ויחי (מ"ט כ"ה) ברכת שדים ורחם, אעפ"י שלפי סדר מהלך החיים הי' צ"ל מקודם ברכת רחם (הולדה) ואח"כ ברכת שדים (הנקה).
בבאבוב (פ"ד י') וגבר ימות ויחלש, אעפ"י שהמיתה תבא לאחר החלישה, והי' צ"ל וגבר יחלש וימות.

11 וביטעיה (ל"ה י') ששון ושמהה ישיגו ונסו יגון ואנחה והי' צ"ל מקודם ונסו יגון ואנחה ואח"כ ששון ושמהה ישיגו, כסדר הטבע, שאחר שעובר הצער שמחים.

ועוד נמצאו הרבה ענינים בסדר כזה, אך הוא שאמרנו שאין הכתוב מקפיד בזה, וקרוב לודאי, כי מעומק סגנון לשה"ק אמנם סדר זה כן צריך להיות, ורק אנתנו מסבת גלותנו המר הארוד אבדנו עומק טעם שפתנו, סדורה והגיונה, ועל כן נראה לנו כמה פעמים כי כזה וכזה תמוה ומפלא, אבל באמת הכל רצוי ומסודר, רק אנתנו לא הגענו להגבול הנרצה.

הו"ק בעומק הדברים ותשכה את פשטיה.

5
תוספת
הלכה

ועל דרך אגדי יש לפרש בפיד ובלבבך, אשר לכאורה אין הכרח ללשון זה לכאן, הי' לומר כי קרוב אליך הדבר לעשותו - עפ"י המבואר בעירוובין נ"ה א', דהמשך הפסוקים האלה איירי במעלת למוד התורה, ואמרו במס' ביב"ב קס"ד סע"ב, דקשה להנצל מאבק לשון הרע ומהרהורי עבירה בכל יום ועוד אמרו בערכין (ט"ו ב') מאי תקנתא (להנצל מלשון הרע) לעסוק בתורה, וכן אמרו בקדושין (ל' ב') אם פגע בך יצה"ר משכחו לביהמ"ד, ללכת ויצה"ר יושב בלב (ברכות ס"א סע"א), והיינו הרהורי עבירה, ומה שכתבנו בהנהגת התורה להציל ממשול שבפה מלשון הרע.

2

עד שהגיע הרגע שבו ימות משה באותה שעה אמר
הקדוש ברוך הוא לגבריאל גבריאל צא והבא נשמתו של
משה אמר לפניו רבונו של עולם מי שהוא שקול כנגד
ששים רבוא איך אני יכול לראות במותו ומי שיש בו
דברים אלו איך אני יכול לעשות לו קצף ואחר כך אמר לו
למיכאל צא והבא נשמתו של משה אמר לפניו רבונו של
עולם אני הייתי לו רב והוא היה לי לתלמיד ולא יכול אני
לראותו במותו ואחר כך אמר לסמאל הרשע צא והבא
נשמה של משה מיד לבש פעם וחגר חרבו ונתעטף
אכזריות והלך לקראתו של משה כיון שראה אותו שהוא
יושב וכותב שם המפרש וזהו מראהו דומה לשמש והוא
דומה למלאך ה' צבאות היה מתירא סמאל מן משה אמר
ודאי שאין המלאכים יכולין לטל נשמתו של משה וטרם
שהראה סמאל את עצמו למשה היה משה יודע שבא
סמאל וכיון שראה סמאל את משה אחזתו רעדה וחיל
כיולדה ולא מצא פתחון פה לדבר עם משה עד שאמר
משה לסמאל (ישעיה, מח, כב) 'אין שלום אמר ה' לרשעים'
מה תעשה בכאן אמר לו לטל נשמתך באתי אמר לו מי
שגרף אמר לו מי שברא את כל הבריות אמר לו אין אתה
נוטל נשמתי אמר לו כל באי העולם נשמתן מסורין לידי
אמר לו יש בי כח מקל באי העולם אמר לו מה כחך אמר
לו אני בן עמרם שיצאתי ממעי אמי מהול ולא נצרכתי
למהלני ובו ביום שנולדתי מצאתי פתחון פה והלכתי
ברגלי ודברתי עם אבי ואמי ואפלו חלב לא ינקתי
וכשהייתי בן שלשה חדשים התנבאתי ואמרתי שעתיד אני
לקבל תורה מתוך להבי אש וכשהייתי מהלך בחוץ נכנסתי
לפלטרין של מלך ונטלתי פתח מעל ראשו וכשהייתי בן
שמונים שנה עשיתי אותות ומופתים במצרים והוצאתי
ששים רבוא לעיני כל מצרים וקרעתי את היס לשנים עשר
קרעים והפכתי מי מרה למתוק ועליתי ודרכתי דרך בשמים
והייתי תופס במלחמתן של מלאכים וקבלתי תורה של אש
ודרתי תחת כסא אש וספתי תחת עמוד אש ודברתי עמו
פנים בפנים ונצחתי בפמליא של מעלה וגליתי רזיהם לבני
אדם וקבלתי תורה מימינו של הקדוש ברוך הוא ולמדתי
אותה לישראל ועשיתי מלחמה עם סיחון ועם עוג שני
גבורי עובדי כוכבים שבשעת המבול לא הגיעו מים
לקרסליהן מפני גבהן והעמדתי חמה ולבנה ברום עולם
והפיתים במטה שבדי והרגתים מי יש בכאי עולם שיכול
לעשות כן לך רשע מכאן אין לך לומר כן לך ברח מלפני
אני נותן נשמתו לך מיד חזר סמאל והשיב דבר לפני
הגבורה אמר לו הקדוש ברוך הוא לסמאל בוא והבא
נשמתו של משה מיד שלף חרבו מתערה ועמד על משה
מיד קצף עליו משה ונטל את המטה בידו שחקוק בו שב
המפרש ופגע בו בסמאל בכל כחו עד שנס מלפניו ורץ

6
דבר
10 / 3
צבאים
ימ

3

אחריי בשם המפדש ונטל קרן הודו מבין עיניו ועור את
 עיניו עד כאן עלתה למשה סוף רגע יצתה בת קול ואמרה
 הגיע סוף מיתתך אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבנו
 של עולם זכר אותו היום שנגלית עלי כסיני ואמרת לי
 (שמות ג. י) 'לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני
 ישראל ממצרים' זכר אותו היום שהייתי עומד על הר סיני
 ארבעים יום וארבעים לילה בבקשה ממך אל תמסרני ביד
 מלאך המות יצתה בת קול ואמרה לו אל תתירא אני בעצמי
 מטפל בך ובקבורתך באותה שעה עמד משה וקדש עצמו

7
 שם

כשרפים וירד הקדוש ברוך הוא משמי שמים העליונים
 לטל נשמתו של משה ושלשה מלאכי השרת עמו מיכאל
 וגבריאל וזוגאל מיכאל הציע מטתו של משה וגבריאל
 פרס בגד של בוץ מראשותיו וזוגאל מרגלותיו מיכאל
 מצד אחד וגבריאל מצד אחד אמר הקדוש ברוך הוא
 למשה משה השקף עיניך זה על גב זה והשקיף עיניו זה
 על גב זה אמר לו הנח ידך על החזה והניח ידו על החזה
 אמר לו הקף רגליך זה על גב זה הקיף רגליו זה על גב זה
 באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא לנשמה מתוך גופו
 אמר לה בתי מאה ועשרים שנה קצבתיך היותך בגופו של
 משה עכשו הגיע קצה לצאת צאי אל תאחרי אמרה לפניו
 רבנו של עולם יודעת אני שאתה אלה כל הרוחות וכל
 הנפשות נפש החיים והמתים מסורין בידיך ואתה בראתני
 ואתה יצרתני ואתה נתתני בגופו של משה מאה ועשרים

שנה ועכשו יש גוף טהור בעולם יותר מגופו של משה
 שלא נראה בו רוח סרוחה מעולם ולא רמה ותולעה לכן
 אני אוהבת אותו ואיני רוצה לצת ממנו אמר לה הקדוש
 ברוך הוא נשמה צאי אל תאחרי ואני מעלה אותך לשמי
 השמים העליונים ואני מושיבה תחת כסא כבודי אצל
 כרובים ושרפים וגדודים אמרה לפניו רבנו של עולם
 מאצל שכינתך מפרום ירדו שני מלאכים עזה ועזאל
 וחקדו בנות ארצות והשחיתו דרכם על הארץ עד שתלית
 אותם בין הארץ לרקיע אבל בן עמרם מיום שנגלית אליו
 בסנה לא בא לאשתו שנאמר (במדבר יב. א) 'ותדבר מרים
 ואהרן במשה על אדות האשה הכשית אשר לקח כי אשה
 כשית לקח' בבקשה ממך תניחני בגופו של משה! באותה
 שעה נשקו הקדוש ברוך הוא ונטל נשמתו בנשיקת פה

והיה הקדוש ברוך הוא בוכה (תהלים צד. טו) 'מי יקום לי עם
 מרעים מי יתיצב לי עם פעלי און' ורוח הקדש אומר (דברים
 לד. י) 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה' שמים בזכין
 ואומרים (מיכה ז. ב) 'אבד חסיד מן הארץ' ארץ בוכה
 ואמרת (שם שם. שם) 'וישר באדם אין' וכשבקש יהושע רבו
 ולא מצאו היה בוכה ואומר (תהלים יב. ב) 'הושיעה ה' כי
 גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם' ומלאכי השרת
 אומרים (דברים לג. כא) 'צדקת ה' עשה' וישאל היו אומרים
 (שם שם. שם) 'ומשפטיו עם ישראל'

(4)

הקשר להשי"ת - עצם היי היהודי

ואמר ביום ההוא הלא על פי אין אלקי בקרבי מצאוני

הרעות האלה (לא, י)

8
תפארת
של

1 תופעה ידועה היא בעם ישראל, שקיים כח מיוחד ליהודים להחזיק מעמד בצרות הגדולות ביותר, ואדרבה עוד מתחזקים הם ביהדותם ע"י הסבל והעינויים.

גדר הדבר נראה כך. מרן ה'בית הלוי' כתב, ששנאת אומות העולם לישראל היא על עצם מציאותם, והגר"ד סולובייצ'ק ז"ל הביא לכך ראיה ממה שעשו רב עם יעקב עוד בהיותם בבטן אמם, אף ששם אין כלום חוץ מעצם מציאות האדם.

6 ונראה, שכמו כן אהבת עם ישראל להשי"ת ותורתו היא אהבה בעצם, ללא שום סיבות, שהרי יעקב אבינו עוד בבטן אמו רץ לבית המדרש, ובהכרח שזו אהבה מעל לכל סיבה וטעם.

ודוגמא לדבר, יש דנים האם אדם הראשון קידש את חוה, ונראה לי פשוט שלא היה שייך קידושין בזה, כי מצד עצם המציאות אשה שייכת לאיש, כי זהו עצם בריאתה, ואין צורך לקדשה, אלא שכיון שישנם הרבה אנשים ונשים, צריך לסלק את האחרים, וממילא שוב היא שייכת לו. זה כל ענין הקידושין, כמו שכתב רש"י בריש מסכת קדושין: "אסורה לכל העולם להיות לי", שאם היא מנותקת מהעולם, ממילא היא לי. לכן אדם וחווה שהיו איש ואשה יחידים בעולם, ממילא נעשית שלו ולא הוצרך לקדשה.

6 כן גם כלל ישראל שייכים להשי"ת בעצם, אלא שישנם דברים אחרים המעכבים ומונעים את הקירבה ביניהם, וכשמסירים את המעכבים ממילא שייכים הם להשי"ת. זו הסיבה שיהודי, על אף כל הצרות, נשאר נאמן לה' ולתורתו, שהרי זה עצם החיים שלו, חלק ממציאותו ממש, ודאי שאין שום דבר בעולם יכול להזיזו מזה.

ובאמת ה"ה גם בשייכות עם ישראל לתורה הק', דכל אחד מישראל שייך בעצם לתורה, אלא שיש מניעים ומפריעים לדביקותו בתורה, ואם אך יסירם ממילא יהיה דבוק בתורה. 4

ומצינו בחז"ל (עבודה זרה י"ז ע"א) על רבי אלעזר בן דורדיא, שאחרי שחזר בתשובה ומת מתוך תשובתו, יצתה בת קול ואמרה: "רבי אליעזר בן דורדיא מזומן לחיי העולם הבא", ואמרו חז"ל: "בכה רבי ואמר: יש קונה עולמו בשעה אחת, ולא עוד אלא שקורין לו רבי".

26 ובאמת לכאורה זה דבר תמוה איך קראו לו רבי, והרי רבי זו מדרגה גבוהה בתורה, ואף שהיה בעל תשובה, אבל איך זכה לדרגות בתורה?

ונראה, שכיון שבאותו רגע של תשובה הניע רבי אלעזר בן דורדיא לדביקות גדולה ונוראה בקב"ה, ממילא הוסרו כל המניעים לדביקותו בתורה ונכנסה כל התורה ללבו, כי כך הוא הטבע שישראל ואורייתא חד הוא, ולכן זכה שנקרא "רבי".

לא.יה. ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא וגו'.

(בדברי אליהו הובא זה מזרע יעקב. והוא מר"י הכהן אביד וויסטיניץ, על תהלים מד, כה, הורודגא תקמ"ח, בהוספה מהמגיה, ולשונו: "מה ששמעתי, וכדומה לי בשם הגאון החסיד מווילנא")

9
ע"כ

1 הנה זולת כפל אומרו, יפלא גם-כן שמהראוי היה לכתוב או הסתר הסתיר, או אסתיר אסתיר, ולא "הסתר אסתיר".⁴²

6 אך הנה ידוע, שהאומה הישראלית עם קדוש, כשיד ה' נוגע בם ח"ו, והקול קול יעקב בתפילה, יכולים לשבר מחיצות של ברזל המפסיקות בינם לבין אביהם שבשמים. אך נרפים הם נרפים מלבקש מאלקיננו על זאת, בחשבם כי מקרה הוא על-פי סידור הטבעי ולא מאת ההשגחה. זהו "ואנכי הסתר" דבר זה מאיתם, "אסתיר פני מהם", רצה לומר שאסתיר מהם שלא יבינו שעל-כן באה להם הצרה הזאת, על שהסתרתני פני מהם, ולא יבקשו רחמים, כדי שיקבלו ענשם, כידוע מכ"ד דברים

[ובאחת משיחות הקודש של מרן הרב זצ"ל בפרשת וילך, הסביר מדוע לא מצינו בכל התורה כולה את התואר שירה שניתן לתורה, כי אם בפרשה זו, ועתה כתבו לכם את השירה הזאת" (דברים ל"א, י"ט), והכוונה היא לתורה כולה (עי' סנהדרין כ"א, ב', ונדרים ל"ח, א', ושאגת אריה סי' ל"ד). הואיל ופרשה זו נאמרה אחרי ברית ערבוב מואב, שבה נחתשה תורת הערבוב של כלל ישראל (עי' סוטה ל"ו, ב'), וכשישראל נעשים ערבים זה לזה והתורה מתקיימת על ידי הכלל, אז התורה מתרוממת לדרגת שירה...]

"תורת תוץ-לארץ עוסקת בחיקון הנפש הפרטית — לא כן תורת ארץ-ישראל, היא דואגת תמיד בעד הכלל, בעד כללות נשמת האומה, הפרטים מתכנסים בקרבה בכללה, הם מתעלים בעילויה ומתעטרים בעטרתה — אורות התורה" פרק י"ג ג'.

10

אוצר
הכרטיז
כ"א צ"כ
מס כ"ה יזק

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולמם, שנאמר (ישעיה נ"ד י"ג) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בוניך, אל תקרא בוניך אלא בוניך מאמר זה בא בסוף מס' ברכות (ס"ד א') ובכמה מקומות בתלמוד, ובכל מקום בסוף המסכת (ובמס' תמיד בסוף פרק), ונראה כונת המאמר בכלל וטעם קביעותו בסוף מסכת, שלא יהא אדם מהרהר בלבו בגמר למוד מסכת, שרואה הוא מהזהר בפלאה בכלל למוד התלמוד, אשר כמעט כל הענינים שבו שנויים במחלוקת חכמים, זה אומר בכה וזה בכה, ואפשר שיתרה, שהחכמים בכלל הם בעלי מחלוקת, על זה בא מאמר זה להורות, כי אדרבה, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, וסיבת מחלוקתם בדינים והלכות הוא כדי לברר אמיתת הדבר, יכמו שאמר רבי יוחנן על אופן למודו עם ריש לקיש, "כד הוי אמינא מילתא הוי בר לקישא מקשה לי כ"ד קושיא ואנא מפריקנא ליה כ"ד פירוקי וממילא רוחא שמעתתא" (ב"מ פ"ד א'), (ועיין עוד מענין זה בעירוובין י"ג ב' ובתיגה ג' ב'), ועל כגון זה נאמר, "כולם מרועה אחד נתנו", ואלו ואלו דברי אלהים חיים" (שם ושם), ומטעם זה נקראו הויכוחים בשעת הלמוד, מלחמתה של תורה" (מגילה ט"ז ב')* ועפ"י זה תבנה ותכונן חיי בני אדם לחיות על יסודי הצדק והישר, וממילא יגיעו לחיי שלום והאבה.

11

סיוק אל
אז סיפור

* ומכבר אמרתי להסביר הלשון על בעלי מחלוקת בלמוד, אלו ואלו דברי אלהים חיים" איך יתכן שדעות הפוכות, שזה מתיר וזה אוסר, זה פוסל וזה מכשיר, זה מטמא וזה מטהר, וכדומה, איך יתכן שדעות שניהם יתעטרו בלשון נעלה אלו ואלו דברי אלהים חיים, בעת שהאמת אינו אלא אחד, או אסור או מותר, או טמא או טהור וכי'. אך זה יתבאר עפ"י המבואר בתורה, שהתורה מכונה בשם שירה, כמש"כ (פ' וילך) ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, וקבלו חז"ל, דמוסב על התורה, וכמ"ש בסנהדרין (כ"א ב') אעפ"י שהניחו לו לאדם אבותיו ספר תורה מצוה לכתוב משלו שנאמר ועתה כתבו לכם (כל אחד) את השירה הזאת, הרי דמביא ראיה משם שירה לענין ס"ח.

והסברתי, כי הדמיון הנה יתבאר עפ"י משל למקהלה של מנגנים ומשוררים אשר כל אחד מהם משמיע קול משונה מתבירו, האחד מרים קולו והשני ישפיל, זה קולו דק וזה קולו עב, לאחד קול שאגת ארי ולאחד קול צפצוף כצפור, ובחשקפה ראשונה נראה כגון ערבוביא ביניהם, או שכל אחד יעשה להכעיס את חברו.

אך על האמת אינו כן, יען כי מן סתירות הקולות יצא לבסוף מנגינה יפה וערבה לאוזן.

וכך הוא בתורה, כי מסתירות הדעות יצא הדבר לאמתו. ויען כי מכה הסתירות והויכוחים יתברר הדין לאשורו לכן חביבים לפני המקום כל אלו הדעות כמו האמת עצמה, ועל דרך מליצה והגיון כללו זה בלשון, "אלו ואלו דברי אלהים חיים", וזה הוא טעם המאמר אין התורה נקנית אלא בחבורה (ברכות ס"ד ב'), וזה עפ"י הויכוחים.

12

הזכרה
עם

(6)